

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ННВК «ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-НАВЧАЛЬНИЙ КОНСОРЦІУМ»
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СЕРТИФІКАТ

УЧАСНИКА ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕНЬ В АГРАРНІЙ НАУЦІ: СТАН ТА
ПЕРСПЕКТИВИ»

(Держ. реєстр. УкрІНТЕІ № 423 від 21 вересня 2020 р.)

ПІНЧУК НАТАЛІЇ ВОЛОДИМИРІВНИ

Президент Консорціуму
Г.М. Калетнік

5-6 листопада 2020 р.
м. Вінниця

Ректор ВНАУ
В.А. Мазур

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний аграрний університет
ННВК «Всеукраїнський науково-навчальний консорціум»
Поліський національний університет
Миколаївський національний аграрний університет
Подільський державний аграрно-технічний університет
Департамент агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів
Вінницької обласної державної адміністрації

ПРОГРАМА
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«Напрями досліджень в аграрній науці: стан та перспективи»

5-6 листопада 2020 року
ВНАУ, вул. Сонячна, 3, м. Вінниця, Україна
Захід внесено в реєстр УкрІНТЕІ (посвідчення № 423 від 21.09.2020 р.)

ПОРЯДОК РОБОТИ КОНФЕРЕНЦІЇ

5 листопада 2020 року

Ознайомлення з науково-технічними розробками та науковими фаховими виданнями Вінницького національного аграрного університету, матеріально-технічною базою університету та ННБК «Всеукраїнського науково-навчального консорціуму».

6 листопада 2020 року

9 ⁰⁰ - 10 ⁰⁰	Реєстрація учасників конференції (<i>корпусу № 2, ауд. 2220</i>)
10 ⁰⁰ - 13 ⁰⁰	ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ (<i>корпус № 2, ауд. 2220</i>)
13 ⁰⁰ - 13 ³⁰	Перерва
13 ³⁰ – 15 ⁰⁰	РОБОТА ПО СЕКЦІЯХ (<i>корпус № 2</i>) Секція 1. Інноваційні системи адаптивного землеробства та рослинництва (<i>ауд. № 2512</i>). Секція 2. Інноваційні технології в захисті рослин та охороні довкілля (<i>ауд. № 2421</i>). Секція 3. Актуальні проблеми використання рослинницьких та плодоовочевих ресурсів в умовах глобальних змін клімату (<i>ауд. № 2521</i>).
15 ⁰⁰ – 15 ³⁰	Підведення підсумків роботи конференції.

РЕГЛАМЕНТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Доповідь на пленарному засіданні	до 10 хв.
Доповіді на секційних засіданнях	до 5 хв.
Дискусія	до 3 хв.

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

(корпус № 2, ауд. 2220)

Відкриття конференції. Вітальне слово:

- $10^{00}-10^{10}$ **КАЛЕТНИК Григорій Миколайович**, доктор економічних наук, професор, академік НААН України, президент Вінницького національного аграрного університету, президент ННБК «Всеукраїнський науково-навчальний консорціум»
МАЗУР Віктор Анатолійович, кандидат сільськогосподарських наук, професор, в.о. ректора Вінницького національного аграрного університету
- $10^{10}-10^{20}$ **«Вплив сучасних біоінокулянтів на продуктивність рослинно-мікробного симбіозу у агроценозах зернобобових культур»**
ДІДУР Ігор Миколайович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, декан факультету агрономії та лісівництва
Вінницький національний аграрний університет
- $10^{20}-10^{30}$ **«Підвищення продуктивності сільськогосподарських і біоенергетичних культур за симбіозу мікоризоутворюючих грибів з їх кореневою системою»**
САБЛУК Василь Трохимович – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач лабораторією фітопатології і ентомології
Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН України
- $10^{30}-10^{40}$ **«Дослідження безпеки меду виробленого з сільськогосподарських медоносів в умовах північного Полісся»**
РАЗАНОВ Сергій Федорович – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри екології та охорони навколишнього середовища
Вінницький національний аграрний університет
- $10^{40}-10^{50}$ **«Сучасний стан агропромислового комплексу Вінницької області та перспективи його розвитку»**
КИРИЛЮК Валентина Михайлівна – заступник директора департаменту агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів
Вінницька обласна державна адміністрація
- $10^{50}-11^{00}$ **«Продуктивність різньостиглих сортів гороху в умовах Поділля»**
БАХМАТ Микола Іванович – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри рослинництва і кормовиробництва
Подільський державний аграрно-технічний університет
- $11^{00}-11^{10}$ **«Сортові ресурси люцерни посівної в інтенсифікації польового кормовиробництва»**
ГЕТМАН Надія Яківна – доктор сільськогосподарських наук, доцент кафедри рослинництва, селекції та біоенергетичних культур
Вінницький національний аграрний університет

- 11¹⁰-11²⁰ **«Ефективність мікробних препаратів за вирощування овочевих рослин в Лівобережному Лісостепу України»**
КУЦ Олександр Володимирович – доктор сільськогосподарських наук, заступник директора з наукової роботи
Інститут овочівництва і баитанництва НААН України
- 11²⁰-11³⁰ **«Вплив позакореневих підживлень на вміст крохмалю у зерні кукурудзи»**
ПАЛАМАРЧУК Віталій Дмитрович – доктор сільськогосподарських наук, доцент кафедри рослинництва, селекції та біоенергетичних культур
Вінницький національний аграрний університет
- 11³⁰-11⁴⁰ **«Продуктивність гібридів кукурудзи за використання бактеріальних препаратів в умовах Південного Степу України»**
КОВАЛЕНКО Олег Анатолійович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, завідувач кафедри рослинництва та садово-паркового господарства
Миколаївський національний аграрний університет
- 11⁴⁰-11⁵⁰ **«Селекційна цінність зернобобових культур за адаптивністю в умовах Вінниччини»**
МАЗУР Олександр Васильович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, завідувач кафедри рослинництва, селекції та біоенергетичних культур
Вінницький національний аграрний університет
- 11⁵⁰-12⁰⁰ **«Екологічний стан озера Басів-Кут»**
СТАДНІК Ігор Іванович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, технології захисту навколишнього середовища та лісового господарства
Національний університет водного господарства та природокористування
- 12⁰⁰-12¹⁰ **«Вплив мінеральних добрив та регуляторів росту на елементи продуктивності сортів картоплі в умовах Лісостепу правобережного»**
ПОЛЩУК Михайло Іванович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, завідувач кафедри землеробства, ґрунтознавства та агрохімії
Вінницький національний аграрний університет
- 12¹⁰-12²⁰ **«Продуктивність пшениці озимої залежно від строків сівби в умовах Полісся»**
ТИМОЩУК Тетяна Миколаївна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри захисту рослин
Поліський національний університет
- 12²⁰-12³⁰ **«Дослідження екологічного стану міста Рівне»**
КЛИМЕНКО Людмила Василівна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, технології захисту навколишнього середовища та лісового господарства
Національний університет водного господарства та природокористування

- 12³⁰-12⁴⁰ **«Досягнення вітчизняної селекції у створенні сортів пшениці м'якої озимої стійких проти хвороб»**
ДМИТРЕНКО Юлія Михайлівна – кандидат сільськогосподарських наук, асистент кафедри генетики, селекції і насінництва імені професора М.О. Зеленського
Національний університет біоресурсів і природокористування України
- 12⁴⁰-12⁵⁰ **«Особливості впровадження та використання системи точного землеробства у малих агропідприємствах»**
КАПРИЦА Андрій Олександрович – директор
Фермерське господарство «Флора А.А.» Крижопільського району
- 12⁵⁰-13⁰⁰ **«Напрямки діяльності компанії BASF та їх вплив на розвиток систем адаптивного землеробства»**
ЗАБАРНИЙ Олексій Сергійович – менеджер з маркетингу насіння
ТОВ «BASF»

СЕКЦІЯ 1

ІННОВАЦІЙНІ СИСТЕМИ АДАПТИВНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА ТА РОСЛИННИЦТВА

(корпус № 2, ауд. 2512)

Голова секції: ПОЛЩУК Михайло Іванович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, завідувач кафедри землеробства, ґрунтознавства та агрохімії факультету агрономії та лісівництва.

Секретар секції: ЗАБАРНА Тетяна Анатоліївна – кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач кафедри землеробства, ґрунтознавства та агрохімії факультету агрономії та лісівництва.

- 13³⁰-13³⁵ **«Особливості формування продуктивності зернобобових культур в умовах Правобережного Лісостепу України»**
ПАНЦИРЕВА Анна Віталіївна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри лісового, садово-паркового господарства, садівництва та виноградарства
Вінницький національний аграрний університет
- 13³⁵-13⁴⁰ **«Формування продуктивності нуту залежно від стимуляторів росту та гербіцидів в умовах дослідного поля ВНАУ»**
ШКАТУЛА Юрій Миколайович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри землеробства, ґрунтознавства та агрохімії
Вінницький національний аграрний університет
- 13⁴⁰-13⁴⁵ **«Продуктивність льону олійного за дії регуляторів росту рослин»**
ХОДАНЦЬКА Олена Олександрівна – кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач кафедри біології
Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського
- 13⁴⁵-13⁵⁰ **«Ефективність контролю чисельності брунькового смородинового кліща (*Cecidophyopsis ribis westw*) у сортових агрофітоценозах чорної смородини»**
ПІНЧУК Наталія Володимирівна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, завідувач кафедри ботаніки, генетики та захисту рослин
Вінницький національний аграрний університет
- 13⁵⁰-13⁵⁵ **«Інноваційні технології біоконтролю складу ґрунтів методом збереження поживних речовин органічних решток»**
ДІДИК Дарина Михайлівна – викладач
Відокремлений структурний підрозділ «Ладизжинський фаховий коледж Вінницького національного аграрного університету»

- 13⁵⁵-14⁰⁰ **«Аналіз ролі сучасних біопрепаратів у покращенні родючості ґрунту»**
ТИХОНОВА Тетяна Іванівна – викладач
Відокремлений структурний підрозділ «Ладизинський фаховий коледж Вінницького національного аграрного університету»
- 14⁰⁰-14⁰⁵ **«Дослідження впливу строків сівби та азотного удобрення на урожайність насіння ріпаку озимого»**
МАЦЕРА Ольга Олегівна – асистент кафедри землеробства, ґрунтознавства та агрохімії факультету агрономії та лісівництва
Вінницький національний аграрний університет
- 14⁰⁵-14¹⁰ **«Використання біопрепарату Компоназа для компостування органічних добрив»**
ЯЩУК Ольга Миколаївна – викладач
Відокремлений структурний підрозділ «Чернятинський фаховий коледж Вінницького національного аграрного університету»
- 14¹⁰-14¹⁵ **«Сучасні підходи до використання рослинних решток в сільському господарстві»**
Гудзь Віталіна Олександрівна – завідувач циклової комісії
Відокремлений структурний підрозділ «Верхівський аграрний фаховий коледж Вінницького національного аграрного університету»
- 14¹⁵-14²⁰ **«Дигестат біогазових станцій, особливості застосування в сільськогосподарському виробництві»**
КРИЧКОВСЬКИЙ Вадим Юрійович – аспірант
Вінницький національний аграрний університет
- 14²⁰-14²⁵ **«Вплив мінеральних добрив та прийомів захисту рослин на елементи продуктивності пшениці ярої в умовах Лісостепу правобережного»**
АНТКО Руслан Анатолійович – аспірант
Вінницький національний аграрний університет

СЕКЦІЯ 2

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЗАХИСТІ РОСЛИН ТА ОХОРОНІ ДОВКІЛЛЯ

(корпус № 2, ауд. 2421)

Голова секції: ПНЧУК Наталія Володимирівна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, завідувач кафедри ботаніки, генетики та захисту рослин факультету агрономії та лісівництва.

Секретар секції: РУДСЬКА Ніна Олександрівна – кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач кафедри ботаніки, генетики та захисту рослин факультету агрономії та лісівництва.

- 13³⁰-13³⁵ **«Ряди стійкості деревних порід до комплексних негативних впливів спричинених зміною клімату»**
КРАВЧУК Галина Іванівна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології та охорони навколишнього середовища
Вінницький національний аграрний університет
- 13³⁵-13⁴⁰ **«Дорожня карта покращення екологічного стану річки Укла»**
БУДНІК Зінаїда Миколаївна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, технології захисту навколишнього середовища та лісового господарства
Національний університет водного господарства та природокористування
- 13⁴⁰-13⁴⁵ **«Оцінка системи захисту огірка в умовах закритого ґрунту»**
ВЕРГЕЛЕС Павло Миколайович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри ботаніки, генетики та захисту рослин
Вінницький національний аграрний університет
- 13⁴⁵-13⁵⁰ **«Контроль чисельності брунькового смородинового кліща у сортових агрофітоценозах чорної смородини»**
КОВАЛЕНКО Тетяна Мефодіївна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри ботаніки, генетики та захисту рослин
Вінницький національний аграрний університет
- 13⁵⁰-13⁵⁵ **«Дослідження застосування деструктора для відновлення ґрунтової мікрофлори»**
АЛЕКСЄЄВ Олексій Олександрович – старший викладач кафедри екології та охорони навколишнього середовища
Вінницький національний аграрний університет

- 13⁵⁵-14⁰⁰ **«Ефективність системи захисту посівів кукурудзи від бур'янів за різних способів обробітку ґрунту»**
РУДСЬКА Ніна Олександрівна – кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач кафедри ботаніки, генетики та захисту рослин
Вінницький національний аграрний університет
- 14⁰⁰-14⁰⁵ **«Інтенсивність забруднення квіткового пилку Cs¹³⁷ в екологічних умовах центрального Полісся»**
ГУЦОЛ Галина Василівна – кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач кафедри екології та охорони навколишнього середовища
Вінницький національний аграрний університет
- 14⁰⁵-14¹⁰ **«Особливості радіоактивного забруднення агроєкосистем Лісостепу правобережного»**
ЯКОВЕЦЬ Людмила Анатоліївна – старший викладач кафедри ботаніки, генетики та захисту рослин
Вінницький національний аграрний університет
- 14¹⁰-14¹⁵ **«Вплив рівня мінералізації води на концентрацію важких металів у лісових грибах»**
ВРАДІЙ Оксана Ігорівна – асистент кафедри екології та охорони навколишнього середовища
Вінницький національний аграрний університет
- 14¹⁵-14²⁰ **«Екологічні проблеми функціонування полежахисних лісосмуг в умовах Лісостепу Правобережного»**
ПАНКОВА Сніжана Олексіївна – аспірантка
Вінницький національний аграрний університет
- 14²⁰-14²⁵ **«Ефективність гербіцидів в посівах нуту в умовах дослідного поля ВНАУ»**
ВОТИК Володимир Олександрович – аспірант
Вінницький національний аграрний університет
- 14²⁵-14³⁰ **«Формування продуктивності озимого ячменю залежно від хімічних заходів в умовах дослідного поля ВНАУ»**
БАРСЬКИЙ Дмитро Олександрович – аспірант
Вінницький національний аграрний університет

СЕКЦІЯ 3

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ РОСЛИННИЦЬКИХ ТА ПЛОДООВОЧЕВИХ РЕСУРСІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ЗМІН КЛІМАТУ

(корпус № 2, ауд. 2521)

Голова секції: РАЗАНОВ Сергій Федорович – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри екології та охорони навколишнього середовища факультету агрономії лісівництва.

Секретар секції: ШЕВЧУК Вікторія Вікторівна – кандидат сільськогосподарських наук, старший кафедри екології та охорони навколишнього середовища факультету агрономії лісівництва

- 13³⁰-13³⁵ **«Продуктивність сучасних сортів сої в умовах Поділля»**
БАХМАТ Олег Миколайович – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри екології, карантину і захисту рослин
Подільський державний аграрно-технічний університет
- 13³⁵-13⁴⁰ **«Характеристика сортів роду *Dahlia Cav.*, що досліджуються в умовах експозиційної ділянки ВНАУ»**
ЦИГАНСЬКА Олена Іванівна – кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач кафедри лісового, садово-паркового господарства, садівництва та виноградарства
Вінницький національний аграрний університет
- 13⁴⁰-13⁴⁵ **«Удосконалення технологічних прийомів вирощування гороху посівного»**
ТЕЛЕКАЛО Наталя Валеріївна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри рослинництва, селекції та біоенергетичних культур
Вінницький національний аграрний університет
- 13⁴⁵-13⁵⁰ **«Врожайність та динаміка плодоношення рослин кабачка залежно від мульчування ґрунту в умовах Лісостепу Правобережного»**
ПАЛАМАРЧУК Інна Іванівна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри лісового, садово-паркового господарства, садівництва та виноградарства
Вінницький національний аграрний університет
- 13⁵⁰-13⁵⁵ **«Оцінка стану лісових екосистем П'ятничанського парку м. Вінниці»**
МУДРАК Галина Василівна – кандидат географічних наук, доцент кафедри екології та охорони навколишнього середовища
Вінницький національний аграрний університет

- 13⁵⁵-14⁰⁰ **«Особливості формування стійких до рекреаційного навантаження лісопаркових насаджень м. Вінниці»**
МАГУСЯК Михайло Васильович – кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач кафедри лісового, садово-паркового господарства, садівництва та виноградарства
Вінницький національний аграрний університет
- 14⁰⁰-14⁰⁵ **«Вплив елементів технології вирощування на формування продуктивності сої в умовах правобережного Лісостепу»**
ПЕЛЕХ Людмила Вікторівна – кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач кафедри землеробства, ґрунтознавства та агрохімії факультету агрономії та лісівництва
- 14⁰⁵-14¹⁰ **«Удосконалення технологічних прийомів вирощування соняшнику на основі використання сучасних мікробіологічних добрив»**
ЦИГАНСЬКИЙ В'ячеслав Іванович – кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач кафедри рослинництва, селекції та біоенергетичних культур
Вінницький національний аграрний університет
- 14¹⁰-14¹⁵ **«Формування продуктивності конюшини лучної залежно від факторів інтенсифікації»**
ЗАБАРНА Тетяна Анатоліївна – кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач кафедри землеробства, ґрунтознавства та агрохімії факультету агрономії та лісівництва
Вінницький національний аграрний університет
- 14¹⁵-14²⁰ **«Оптимізація технологічних прийомів вирощування квасолі звичайної»**
МАЗУР Олена Василівна – кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач кафедри рослинництва, селекції та біоенергетичних культур
Вінницький національний аграрний університет
- 14²⁰-14²⁵ **«Дослідження продуктивність сортового асортименту гороху в умовах Поділля»**
НЕБАБА Катерина Миколаївна – асистент кафедри рослинництва і кормовиробництва
Подільський державний аграрно-технічний університет
- 14²⁵-14³⁰ **«Ефективність використання сучасних сортів сої в умовах Поділля»**
Федорчук Інна Василівна – завідувач відділення «Агрономія» ВСП Кам'янець-Подільський фаховий коледж Подільського державного аграрно-технічного університет
- 14³⁰-14³⁵ **«Дослідження господарсько-біологічних особливостей сортів нуту в Правобережному Лісостепу України»**
ЗАТОЛОЧНИЙ Олег Васильович – аспірант
Вінницький національний аграрний університет

ДЛЯ ПОТАТОК

Всеукраїнська науково-практична конференція
«Напрями досліджень в аграрній науці: стан та перспективи»

21008, Україна, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3.
Вінницький національний аграрний університет
5-6 листопада 2020 року

Доповідач: Пінчук Н.В. доцент кафедри ботаніки, генетики та захисту рослин

ЕФЕКТИВНІСТЬ КОНТРОЛЮ ЧИСЕЛЬНОСТІ БРУНЬКОВОГО СМОРОДИНОВОГО КЛІЩА (*CECIDOPHYOPSIS RIBIS WESTW.*) У СОРТОВИХ АГРОФІТОЦЕНОЗАХ ЧОРНОЇ СМОРОДИНИ

Смородина чорна – одна з основних ягідних культур. У насадженнях України вона займає близько 10 тис. га, що становить 30% від площі усіх ягідників. Цінять смородину чорну за високий вміст вітамінів С, В₁, В₂, В₃, РР, кумаринів, ефірних масел, мінеральних солей та органічних кислот. Також її ягоди – цінна сировина для харчової та переробної промисловості, оскільки навіть після термічної обробки вони втрачають дуже малий відсоток аскорбінової кислоти.

Отримання високих урожаїв ягід є реальним, оскільки потенціал сучасних сортів сягає 10–15 т/га. Проте виробничники не завжди отримують такі врожаї через заселеність і пошкодження смородини шкідливими організмами і, насамперед, домінуючою групою сисних шкідників, які знижують урожайність смородини чорної на 30% і більше та погіршують її якість.

Із сисних фітофагів найбільш пошкоджують посадки смородини: агрусова пагонова, червоносмородинова галова та велика смородинова попелиці; смородиновий бруньковий та звичайний павутинний кліщі. У сприятливих для їх розвитку роки вони спричиняють не тільки зниження урожайності ягід в 2,5–3 рази, але й суттєво погіршують їх якість (зменшується вміст цукрів і аскорбінової кислоти в 2,0–2,7 рази).

Об'єктом досліджень був смородиновий бруньковий кліщ (*Cecidophyopsis ribis* Westw.) (рис. 1), який вперше був виявлений ще в 40-х роках ХІХ сторіччя, а в Україні значної шкоди почав завдавати у 50-х роках минулого сторіччя.

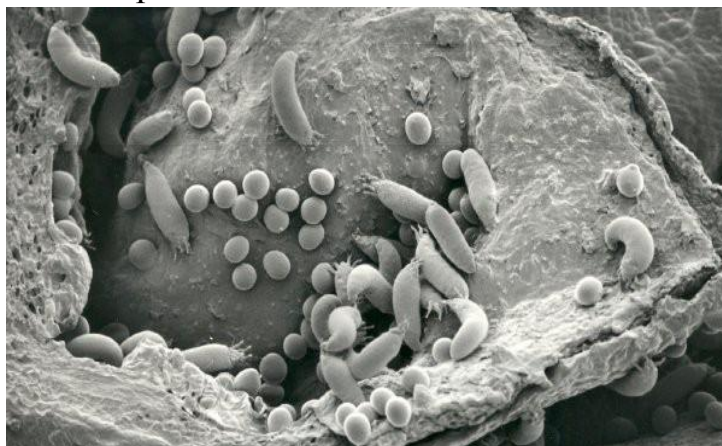

Рис.1. Електронна фотографія брунькового смородинного кліща

Крім прямої шкоди цей фітофаг здатний переносити мікоплазмове захворювання смородини чорної – реверсію, яке призводить до порушення процесів розвитку кущів. При цьому відбувається деформація листя, проліферація квіток, які перетворюються на групу вузьких лусок і листя. Кущі вироджуються, не плодоносять.

Дослідження з вивчення сортової стійкості чорної смородини та ефективності окремих застосовуваних заходів була проведена у колекційному розсаднику, який включає 40 сортів чорної смородини, що знаходяться у колекційному сортовивченні в умовах Державного підприємства Дослідного господарства Подільської дослідної станції садівництва Інституту садівництва Національної академії аграрних наук України.

Результати оцінки стійкості 40 сортів чорної смородини, що знаходяться у колекційному сортовивченні станції за показником заселеності у середньому за період 2013-2018 рр. представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

**Заселеність бруньок чорної смородини бруньковим смородиновим кліщем (*Cecidophyopsis ribis* Westw.)
(у середньому за період 2013-2018 рр.)**

Назва сорту	Заселених бруньок, %	Урожайність		Назва сорту	Заселених бруньок, %	Урожайність	
		кг/кущ	ц/га			кг/кущ	ц/га
Бінар	0,0	0,27	9,2	Вологда	4,7±0,21	0,42	14,2
Велой	0,0	1,39	23,2	Катерина	5,1±0,18	0,10	3,6
Ізбранниця	0,0	0,65	21,7	Чорнобильська	4,0±0,21	0,67	20,9
Ленінградська солодка	0,0	0,68	23,0	Катюша	6,2±0,18	0,75	25,0
Малишка	0,0	0,20	6,7	Чернеча	5,1±0,15	1,03	34,5
Отелло	0,0	1,43	47,7	Сміла	5,2±0,24	0,20	6,7
Пам'ять Вавилову	0,0	1,52	50,9	Чорний жемчуг	6,3±0,31	1,04	34,8
Санюта	0,0	1,38	46,1	Кудрява	11,0±0,56	0,33	11,1
Слов'янка	0,0	0,38	13,0	Мінай Шмирьов	13,9±0,79	0,23	6,7
Сюїта Київська	0,0	1,10	36,7	Билинна	14,4±0,55	1,2	39,9
Увертюра	0,0	2,15	71,8	Тритон	11,6±0,63	1,41	47,3
Церера	0,0	1,76	58,7	Ніжна	20,6±1,03	0,67	22,4
Черешнева	0,2±0,05	1,33	44,6	Современниця	11,0±0,87	0,30	10,0
Багіра	1,0±0,09	1,13	37,9	Вечірня зоря	23,2±1,15	1,91	8,0
Легенда	1,0±0,07	1,02	34,3	Селеченська	13,4±0,91	1,12	37,4
Бен Море	1,4±0,12	0,92	30,7	Зуца	26,4±1,54	0,56	18,9

Єршиста	1,4±0,16	1,00	34,1	Сузір'я	20,7±1,06	0,69	22,1
Козацька	1,6±0,18	1,24	41,4	Пам'ять Правика	41,6±2,11	0,25	8,3
Севчанка	1,5±0,11	2,17	72,6	Тітанія	30,9±3,26	1,80	60,2
Зелена Димка	3,7±0,19	0,65	21,8	Бен Невіс	28,4±2,14	0,45	15,0
<i>НІР₀₅</i>						0,32	2,36

Аналізуючи багаторічні дані, слід відзначити, що велика група сортів виявилась стійкою до брунькового смородинового кліща протягом всіх років досліджень. Є сорти які сильно уражаються це видно з показником заселеності бруньок даним фітофагом та урожайності.

Для дослідження обрано сорт Тітанія з найвищою заселеністю та відповідно найменшою стійкістю до пошкодження фітофагом.

Схема досліду з вивчення ефективності акарицидів передбачала наступні варіанти досліджень:

1. Контроль;
2. Неорон 0,1%;
3. Неорон 0,2%;
4. Ортус 0,5%;
5. Ортус 0,75%;
6. Ніссоран 0,3%;
7. Ніссоран 0,6%.

Для дослідження обрано сорт Тітанія з найвищою заселеністю та відповідно найменшою стійкістю до пошкодження фітофагом. Результати вивчення рекомендованих акарицидів відповідно до рекомендованого переліку представлено у таблиці 2.

Таблиця 2

Чисельність брунькового кліща (*Cecidophyopsis ribis* Westw.) на листках чорної смородини сорту Тітанія (середнє за період 2013-2018 рр.).

Варіант	Кількість листків в пробі, шт.	Виявлено кліщів, екз.	
		всього	на 1 лист
Контроль (обробка водою)	50	104±6,8	2,08±0,60
Неорон 0,1% (д.р. бромпропілат - 500 г/л)	50	94±5,2	1,88±0,51
Неорон 0,2% (д.р. бромпропілат - 500 г/л)	50	56±5,5	1,12±0,44
Ортус 0,5% (д.р. фенпіроксимат: 50 г/л)	50	78±9,3	1,56±0,39
Ортус 0,75% (д.р. фенпіроксимат: 50 г/л)	50	112±12,8	2,24±0,47

Ніссоран 0,3% (д.р. гекситіазокс, 100 г/кг)	50	61±6,9	1,22±0,19
Ніссоран 0,6% (д.р. гекситіазокс, 100 г/кг)	50	38±5,2	0,76±0,14

Отримані дані вказують на той факт, що чисельність брунькових смородинових кліщів на листках чорної смородини була досить високою та зростала протягом літа, що пов'язане з активною міграцією їх в нові бруньки, що формувалися. Цьому також сприяло збільшення загальної заселеності кущів кліщами, що характерно для насаджень, які не оброблялися протягом кількох років пестицидами. Слід відзначити, що істотної різниці між чисельністю брунькових кліщів на контрольній та інших ділянках дослідів не виявлено. Найменша кількість брунькових кліщів була після обприскування на варіантах, де застосовували препарат Ніссоран 0,6% (зниження до контролю у 4,8 рази). Саме цей варіант виявився найбільш ефективним і доцільним при обприскуванні саме найменш стійкого до фітофага сорту.

Висновок

Таким чином, аналіз дослідних даних дозволяє нам зробити ряд висновків. По-перше сучасні генотипи чорної смородини мають чітку диференціацію за стійкістю до брунькового кліща за показником як пошкодження бруньок, так і загальної заселеності листкового та брунькового апарату. Наявність серед вказаних генотипів сортів із заселеністю за багаторічний період на рівні 0 є свідченнями стійкості даного генотипу чорної смородини та його доцільного застосування для природньої обмеженості чисельності цього небезпечного фітофага.

Також доведено, що у плані істотного зниження чисельності брунькового кліща чорної смородини в умовах Лісостепу правобережного доцільно застосування акарициду Ніссоран (д.р. гекситіазокс, 100 г/кг) з концентрацією робочого розчину 0,6 %, який забезпечує максимальну збереженість врожаю на найменш стійкому сорті чорної смородини.